

היום נלמד בעזרת ה':

פסחים דף קיא

הגמרא ממשיכה לדון בעניין זוגות:

כל המזוג מצטרף: כל סוגי המשקאות המזוגות במים (מזוג = כמו יין מזוג במים) מצטרפים לזוגות, בגלל המזיגה שבהם, חוץ ממים שלא שייך בהם מזיגה. ורבי יוחנן סובר שאפילו מים מזוגים מצטרפים, ודוקא במזיגה של מים חמים במים קרים.

הגמרא מביאה דברים המסוככים משום רוח רעה:

הנפנה בין דקל לכותל: מכיון שדרך השד לעבור בצידי הכתלים, וכשחוסם את דרכו מזיקו. אבל אם משאיר לו רווח או דרך אחרת לעבור בה - אין חשש.

העובר בין שני דקלים: דווקא כשלא עוברת ביניהם רשות הרבים, שאז אין להם רשות להזיק במקום של רבים.

השותה מים שאולין: דווקא בשדה שאין מצויים שם מים לשדים, ודוקא בידיו של קטן. וכן דוקא מים ולא יין ושיכר.

העובר על מים שפוכין: דוקא כשלא כיסה אותם בעפר / ירק בהם / לא עברה עליהם השמש / לא עברו עליהם שישים צעדים / והאדם לא רוכב על החמור / ולא נועל נעליים. וכל זה במקום שאין לחשוש לכשפים, כי במקום כזה אפילו בכל התנאים הנ"ל צריך להיזהר. וכמעשה שהיה באדם שרכב על חמור עם נעליים ועבר מעל המים, ונתכווצו נעליו וייבשו רגליו.

דברים שיש בהם סכנה במעבר ביניהם:

ת"ר שלושה אין ממצעין: שלושה דברים יש סכנה אם נותנים להם לעבור בין שני אנשים, או אם איש אחד עובר בין שניהם. ואם קרה דבר זה - התקנה לכך לומר פסוקים המתחילים ב'אל' ונגמרים ב'אל', או המתחילים ב'לא' ונגמרים ב'לא' (עין רשב"ם).

(המשך בדף הבא ↓)

אישה נידה: שעוברת בין שני אנשים היא מסכנת אותם. (עד כדי להרוג את אחד מהם, אך עיין תוספות שמדובר דווקא כשעושה להם כישוף).

הני תרי נשי: שתי נשים היושבות בפרשת דרכים בשני שבילים מקבילים זו מול זו – עוסקות בכשפים. הפיתרון לכך: ללכת בדרך אחרת / ללכת עם אדם נוסף ביניהן / לומר לחש: 'אגרת, אזלת, אסיא, בלוסיא (שהם שמות של שדים שבהם עוסקות הנשים המכשפות) – מתקטלא בחיק קבל (כבר הרוגים בחיצים).

דברים מסוכנים נוספים:

האי מאן דפגע באיתתא: הפוגש אישה העולה מטבילת מצוה – המקדים ומשמש מטתו מבין שניהם - אוחזת אותו רוח זנונים (עיין תוספות המודפס בדף קי' עמוד א' שדבר זה נאמר רק אם נפגשו בשעה שעלתה מן המים, ולא לאחר מכן).

הישן בצל דקל יחידי: ודוקא כשאין דקל סמוך לו - שנופל צילו של הדקל הסמוך עליו. וכל זה בשדה, אבל בחצר יש סכנה אפילו אם נופל צילו של דקל חבירו עליו.

הישן בצילה של לבנה: ודוקא כשהצל במערב. דהיינו כשהלבנה נמצאת במזרח (בסוף החודש) ומאירה לכיוון מערב, והוא ישן מאחורי כותל שבצד מערב. אבל לא במקרה הפוך כשהצל במזרח. דהיינו כשהלבנה נמצאת במערב (בתחילת החודש) ומאירה לכיוון מזרח, והוא ישן מאחורי כותל שבצד מזרח.

האי מאן דמפני: (= עושה צרכיו) אגירדא דיקלא (= דקל קצוץ) - אוחזת אותו רוח של חולי שיתוק. ואם השעין את ראשו עליו - אוחזת אותו רוח של כאב חצי הראש (מיגרנה). והמדלג על דקל - אם נקצץ הדקל או נעקר הדקל נהרג אותו האיש, ודוקא כשלא הניח את רגלו על הדקל כשפסע מעליו.

חמישה מיני צל יש בהם רוח רעה:

צל של דקל יחידי / של עץ 'כנדא' / של עץ צלף' / עץ עוזרדין / עץ ערבה / וי"א צל של ספינה (ע"פ גירסת הגהות הגר"א).

אילן שמרחבים ענפיו צילו מסוכן, וכן אילן שקשה עיצו (קוצני). חוץ מאילן ששמו 'כרו משא' שהשידה מזהירה את בנה שיברח מאילן זה שהרג את אביו ועלול להרוג גם את בנו. אמנם רב כהנא חשש מצילם של כל האילנות.

(המשך בדף הבא ↓)

הגמרא מפרטת סוגים של מזיקים שונים הנמצאים במקומות שונים:

בעץ הצלף – רוחות. בעץ העוזרדין – שדים. בגגות – רישפי. המשמעות היוצאת מזה שמי שניזוק בסוג של מזיקים צריך קמיע המתאים לאותו סוג.

דבי פרחי: המזיק הנמצא בעץ הצלף אין לו עיניים, ולכן אינו יכול לרדוף אחרי מי שנמצא שם. ומעשה בתלמיד חכם צעיר שהלך להתפנות שם, ושמע שהרוח המזיקה באה עליו. הוא ברח מפניה והיא רדפה אחריו, אך לא ראתה אותו ונתקלה בדקל, יבש הדקל והיא פקעה ונשברה.

פרחא דבי זרדתא: השדים הנמצאים בעץ העוזרדין שכאמור שמם 'שדים', אם האילן סמוך לעיר אין בו פחות משישים שדים. המשמעות היוצאת מזה לעניין כתיבת קמיע להינצל מהם.

וכמעשה שהיה בשוטר העיר שהלך ועמד ליד אילן כזה והסתכן, וכשבא לאחד החכמים שיכתוב לו קמיע, לא ידע הלה שיש בעץ הסמוך לעיר שישים מזיקים, וכתב לו קמיע רק לאחד. שמע השוטר שהשדים עושים ריקודים באילן ושרים בגנותו של החכם: 'סודרו של התלמיד חכם הזה שעל ראשו נראה כסודר של תלמיד חכם - אך כשבדקנו אותו ראינו שאינו יודע אפילו את ברכת הסודר שעל ראשו (שהיא 'עוטר ישראל בתפארה').. לאחר מכן בא לחכם אחר שידע את הענין, וכתב לו קמיע לשישים המזיקים, אז שמע השוטר אותם אומרים זה לזה 'פנו את הכלים מכאן'..

קטב מרירי: ישנם שני סוגים של שד הנקרא 'קטב'. אחד לפני הצהרים ושמו 'קטב מרירי' והוא נראה בתוך כד הכותח (מאכל חלבי) ומסתובב בתוכו ככף קדירה. השני לאחר הצהרים ושמו 'קטב ישוד צהרים' ונראה על קרני העז ומסתובב שם כמו נפה.

מעשה באב"י שהלך בדרך כשרב פפא לימינו ורב הונא בריה דרב יהושוע לשמאלו. כשראה אב"י את הקטב מרירי מתקרב לכיוון צד שמאל – הפך את מיקומו של רב פפא עם רב הונא, מכיון ש'השעה היתה עומדת' לרב פפא, כלומר מזלו טוב בגלל שהוא עשיר (והמאירי מפרש בגלל שטבעו חזק ואינו מפחד).

מחד בתמוז ועד שיתסר: עד ט"ז בתמוז הם ודאי מצויים, אבל מכאן ואילך הם ספק מצויים, ונמצאים בצילו של צמח ה'חצב' שלא גדל בשיעור 'אמה'. וכן בצל הבוקר והערב שאינם באורך אמה, ובעיקר בצל של בית הכסא.

(המשך בדף הבא ↓)

דברים הגורמים לעיוורון:

יהיב ארבונא לנהורא: שלושה דברים גורמים עיורון לאור העיניים: המסרק את ראשו יבש / השותה יין המטפטף מהחבית / והנועל נעליים כשרגליו לחות מהרחיצה.

דברים הגורמים לעניות:

תלאי בביתא: התולה לחם באויר בתוך סל. אבל בשר ודגים לא כי הדרך בכך. / **פארי:** מורסן המפוזר בבית ודורסים עליו. / **נשוורי:** פירורים. בלילי שבתות ובלילי רביעית שורים גם המזיקים על הפירורים, מכיון ששר המזונות שמו 'נקיד' = נקיות, ולכן אינו רוצה שידרכו על הפירורים המושלכים בבית. ואילו שר העניות שמו 'נבל' = לכלוך, אינו נכנס בבית שנוהגים בו בנקיות עם הפת. / **צעא:** קערה על פי הכד.